

El moment més decisiu de Mèxic

El proper diumenge dia 2 de juliol Mèxic afronta les eleccions més disputades de la seva història, segons totes les enquestes. Andrés Manuel López Obrador, de l'esquerrà Partit de la Revolució Democràtica (PRD), i Felipe Calderón, del dretà Partit d'Acció Nacional (PAN), confronten models gairebé antagònics enmig d'un clima molt crispat.

Mèxic ha viscut les darreres setmanes amb una sola preocupació al cap: el Mundial de futbol. La trajectòria de Márquez i companyia, o el paper de seleccions com la brasilera o l'espanyola, ha xuclat gairebé del tot l'atenció d'un país que s'enfronta en pocs dies a una decisió que marcarà el seu futur més immediat. Fins i tot l'Església catòlica mexicana, en l'homilia del 18 de juny, va haver de renyar els feligresos perquè un "espectacle passatger" que depèn "d'onze il·luminats que corren darrere una pilota" no els ha de distreure de la responsabilitat de reflexionar sobre el sentit del seu vot. I en un país –de profundes conviccions religioses, per cert– on la majoria dels habitants encara viuen sota el llindar de la pobresa, no és pas gratuïta la crida "celestial": certament el partit més decisiu per als cent milions llargs de mexicans es juga el 2 de juliol, i del seu resultat no depèn tan sols una copa sinó que, en gran part, agafin definitivament o no el rumb del Primer Món.

L'agonia del PRI. A banda de la gran participació o de la igualtat extrema –totes les enquestes pronostiquen gairebé un empat tècnic entre els dos principals candidats–, es tracta també d'uns comicis sense precedents perquè tot indica que representaran l'arraconament definitiu del centrista Partit Revolucionari Institucional (PRI). De fet, després de 71 anys ininterromputs en

el Govern, la seva derrota davant del PAN de Vicente Fox l'any 2000 ja va significar un punt d'inflexió històric. El PRI, tot sigui dit, conserva un ampli suport sobretot en l'entorn rural, i de fet els sondejos li atorguen encara destacades quotes de poder al Senat i a la Cambra de Diputats, que també es renoven el 2 de juliol. Les mateixes enquestes, però, també donen per fet que les eleccions del 2006 significaran l'ingrés de Mèxic en el clàssic esquema bipartidista, tal com el debat televisiu del 6 de juny –l'únic que hi ha hagut entre els cinc candidats– va corroborar. El priista Roberto Madrazo –que, per acabar-ho d'adobar, té una forta contestació interna– no va poder fer res aquell dia per evitar la polarització entre les dues grans opcions. Amb un discurs de to paternalista que advoca per l'experiència i la lluita contra la inseguretats i el petit narcotràfic, Madrazo s'esforça a mirar de mobilitzar els seus simpatitzants, i assegura que té 14 milions de vots que li donaran la victòria. Tot fa la impressió, però, que són només intents a la desesperada, perquè el duel està servit, i serà entre les esquerres –escindides en el seu dia del PRI, d'on encara avui reben un degoteig de suports –i les dretes. O sigui, Andrés Manuel López Obrador (AMLO per a la premsa) contra Felipe Calderón Hinojosa.

Dos models antagònics. Al contrari que en molts països occidentals,

on la frontera entre la política d'un i altre bàndol és cada cop més difosa, les propostes de PRD i PAN són com la nit i el dia, començant pel perfil dels seus candidats: Obrador, home carismàtic, de tarannà humil i bonhomíós, proper al poble i que es proclama hereu de figures com Zapata, Pancho Villa o Cárdenas, *versus* Calderón, més cultivat, fred, de discurs metòdic i prefabricat, amb ganxo només entre l'empresariat i les classes benestants.

Els seus models també són ben diferents. El PAN prioritza la creació d'ocupació mantenint l'actual política d'obertura per atreure inversió estrangera, i seguir la cooperació amb els Estats Units, amb qui des que van signar el Tractat de Lliure Comerç s'han multiplicat els intercanvis. Així mateix, anuncia fermesa i lleis més dures contra la inseguretats i l'emigració. El PRD, en canvi, sosté que la millor recepta contra aquests mals és sortir de la misèria. Per això proposa la fi de l'"amiguisme" al Govern, una reducció dràstica de la despesa en la classe política –començant per dividir a la meitat el sou del president–, la congelació dels impostos i la prioritziació dels ajuts a les classes baixes, amb un

Un procés esquitxat per les lluites socials

El procés preelectoral mexicà s'ha vist esquitxat els darrers mesos per diverses lluites socials. Al febrer, dos miners van morir a Michoacán, a l'oest del país, en enfrontaments amb la policia, i ara han amenaçat amb una vaga general el 28 de juny, a quatre dies dels comicis. El conflicte es va reproduir al maig a San Salvador Atenco, prop de la capital. Dues persones van morir després que uns venedors ambulants es neguessin a moure's. Diverses organitzacions han denunciat la força excessiva dels agents, sobre qui pesen

Dois manifestants amb mascaretes caricaturitzen els candidats López Obrador, a l'esquerra, i Felipe Calderón al llarg d'una desfilada per l'orgull gai celebrada a Mèxic D.F. el passat dia 17 de juny.

suplement d'un 20% en el sou dels que cobren menys de 9.000 pesos el mes (uns 625 euros), la immensa majoria. Obrador, a més, supedita les relacions exteriors als interessos interns, tot i que vol proposar als Estats Units un acord de cooperació al desenvolupament

fins i tot acusacions de violació. Les darreres setmanes també s'han produït disturbis greus a Oaxaca, al sud, amb mestres que reclamen un augment de sou.

Les autoritats neguen que aquests conflictes incideixin en uns comicis que s'han esforçat a presentar com a "nets i transparents". Així, han donat més protagonisme que mai a l'Institut Federal Electoral (IFE), l'ens neutral de qui tots respectaran les decisions que prengui. Tant l'ONU com la UE també han mostrat la seva confiança... tot i que els europeus enviaran 75 observadors en els dies decisius. I és que si tant s'ha pregonat la consolidació de la democràcia a Mèxic, per alguna cosa deu ser...

semblant al que la Unió Europea ofereix als nous membres més pobres.

Acusacions furibundes. Només en un punt coincideixen tots els programes: cal eradicar la corrupció... del rival, és clar. I és que la llarga campanya electoral s'ha centrat molt més en les desqualificacions i recerca de draps bruts per desgastar l'enemic que no pas en les propostes pròpies. Calderón, així, ha denunciat "el gran endeutament i la inseguretat" que ha deixat López Obrador després de cinc anys com a alcalde de la capital, i no ha parat de repetir que la victòria del perdedista seria "un perill per a Mèxic", ja que representaria l'enfrontament entre rics i pobres. Un dels seus espots televisius més recents no dubta a sembrar el pànic dient que si guanya el PRD la gent directament podria perdre la seva casa i la seva feina.

"Em diuen: 'No te dejes'", va confessar obertament Obrador a Televisa, que té el repte d'explicar, sense perdre popularitat, que ell no és com el veneçolà Hugo Chávez o el bolivià Hugo Morales. I vaja si va contraatacar: entre altres, acusa Calderón de diverses irregu-

laritats quan ell era secretari d'Energia, com ara l'adjudicació de contractes a dit a un cunyat, que, per cert, no paga impostos...

El debat s'ha radicalitzat fins al punt de sobrepassar límits perillosos: un governador del PRI va ser acusat fa unes setmanes de col·laborar amb el narcotràfic, mentre l'esposa d'un conegut empresari empresonat per frau al govern capitalí del PRD denunciava haver estat víctima d'un intent d'assassinat —encara queda poc clar que no fos una invenció seva— el mateix dia que havia anunciat la presentació d'unes cintes de vídeo amb suposades proves de corrupció contra estrets col·laboradors d'Obrador...

La signatura el dia 16 d'un pacte de civilitat va semblar donar una treva, però l'espiral de puntades creuades i cops de colze s'ha reproduït els darrers dies, a mesura que s'acosta la cita electoral. La pilota, però, ja és a punt d'arribar al camp dels 71 milions de mexicans amb dret a vot. I tant de bo la sàpiguen jugar bé...

*Oscar Palau
Ciutat de Mèxic*